

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
I-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
I-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'RTA DAROMADLI MAMLAKATLARDA INNOVATSION XARAJATLARNING EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASIGA TA'SIRI	20
Karimova Xulkar Raxmanali qizi Jalg'ashova Nazira Umbet qizi	
MINTAQADA SANOAT SALOHİYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	26
Mamedov Ko'palboy Masharipovich	
TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHDA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA SIFATNI TA'MINLASH	30
Umarov Ravshanjon Gafurovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	36
Mamurov Doniyor Eldorovich	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH TAMOIYILLARI VA USULLARI	43
Ro'zimov Doniyor Soporboy o'g'li	
TOSHKENT METROPOLITENI SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DARAJASINING DINAMIKASI VA UNI XALQARO TAJRIBA BILAN QIYOSIY BAHOLASH	49
Mansurov Xamrokul Ilxomovich	
ЦИФРОВАЯ САМООРГАНИЗАЦИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ	56
Мирвосикий Хилола Хабибулла кизи	
XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY TAHLILI	64
Z.Sh. Matniyozova	
DEVELOPMENT MECHANISMS OF EMBEDDED FINANCE SERVICES IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN BASED ON OPEN BANKING	69
Khurramova Fotima Bakhodir qizi	
IMPROVING THE PRACTICE OF FINANCING INVESTMENT PROJECTS THROUGH SYNDICATED LOANS PROVIDED BY COMMERCIAL BANKS	76
Xudaynazarov Davrbek Abdullayevich	
TASHQI SAVDO DINAMIKASI VA BANK MOLİYAVIY XAVFSIZLIGI: O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MISOLIDA AMALIY TAHLIL	83
Babadjanov Shuxrat Atxamovich	
GREEN LENDING PRACTICED AMONG UZBEK COMMERCIAL BANKS: SURVEY- BASED ASSESSMENT OF READINESS AND CONSTRAINTS	90
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
"YANGI O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA IQTISODIY O'ZGARISHLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	96
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
BARQAROR YASHIL INVESTITSİYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGETIKA RIVOJIGA ROLINI VA HISSASINI TAHLIL QILISH: O'ZBEKISTON MISOLIDA	101
Zilola Kazakova	
HUDUD SANOATIDA KAPITAL VA MEHNAT RESURLARI SAMARADORLIGINI KOB-B-DUGLAS MODELİ YORDAMIDA BAHOLASH	113
Turayev Baxrom Ergashevich	

“MAHALLA BANKIRI” INSTITUTI DAVLATBANK HAMKORLIGINING OPERATSION BO‘G‘INI SIFATIDA: SAMARADORLIK MEZONLARI VA OPTIMAL YUKLAMA PARAMETRLARI	120
Nurmuratov Azamat Mamarizo o‘g‘li SHAHAR JAMOAT TRANSPORTI YO‘NALISHLARINING AHOLI EHTIYOJLARIGA MOSLIGINI TADQIQ ETISH (URGANCH SHAHRI MISOLIDA)	127
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi O‘ZBEKISTONDA QISHLOQ XO‘JALIGINI RO‘YXATGA OLISHNING AGRAR IQTISODIY O‘SISHNI TA‘MINLASHDAGI INSTITUTSIONAL ROLI	132
Shohujayeva Zebo Safoyevna Xolov Javlonbek Davronovich UZBEKISTAN KAK AKADEMIЧЕСКИЙ ХАБ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	138
Эргашева Шахло Тургуновна БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ КАК ИНФОРМАЦИОННАЯ ОСНОВА ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ ПРЕДПРИЯТИЯ	146
Маннапова Раъно Абборовна YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIIYAVIY, INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI QO‘LLABQUVVATLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN RAQAMLI MODELLARI: “3M-PLATFORMA” VA “SMART YOUTH BUSINESS ECOSYSTEM” KONSEPSIYALARI	154
Xojiyev Ma‘murjon Muxsinjon o‘g‘li RAQAMLI BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL XUSUSIYATLARI	163
Begimqulova Sevara Nurmamatovna KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	169
Yusupov Muxiddin Soatovich Normaxmatov Fazliddin Nuriddin o‘g‘li OLIY TA‘LIMDA INNOVATSION MENEJMENT IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH	177
Abdullayev Farhod Ozodovich “YASHIL MAKON” UMUMMILLIY LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIY-AMALIY NATIJALARI	180
Jamshidbek Bobojonov QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KLASTERLARNING AHAMIYATI	184
Radjabova Mavluda Ergash qizi STRENGTHENING MAHALLA ENTREPRENEURSHIP THROUGH AN INTEGRATED ECOSYSTEM: FUNCTIONAL LINKAGES, DIGITAL COORDINATION, AND REGIONAL EVIDENCE	189
Zafarjon Odiljonovich Tuxtasinov MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA GENERATIV SUN‘IY INTELLEKT INFRATUZILMASINING NAZARIY ASOSLARI	195
Saidov Jaloladdin Allaberganovich KORXONALARDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Mamajonova Surayyoxon Maxmudjonovna PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA INNOVATSION RIVOJLANISHNING HUDUDIIY XUSUSIYATLARINI BAHOLASH METODIKASI	207
Tojiyev Sa‘dulla Muhitdinovich INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION IMPROVING ECONOMIC INCENTIVE AND RESOURCE-ALLOCATION MECHANISMS AS A FACTOR IN INCREASING THE EFFICIENCY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE “TECHNOPARK” ENTERPRISE	213
Erkinova Umidakhon Ilhom qizi	

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED RECRUITMENT SYSTEMS ON HIRING QUALITY	218
Mutalova Manzura Abdushukur qizi	
TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATI BILAN BOG'LIQ NOQISHLOQ XO'JALIGI FAOLIYATINING TA'SIRINI IQTISODIY BAHOLASH	224
U.U.Nurullayev	
SHAHAR HUDUDLARIDA EKOLOGIK MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	230
Asqarov Akmal Anvar o'g'li	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	235
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIVAVIY NATIJALAR AUDITI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI	240
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANLANTIRISHNING TASHKILIYIQTISODIY MEKANIZMINING ASOSIY FUNKSIYA VA PRINSIPLARI	246
Xayrullayev Elbek Xayrulla o'g'li	
ЛИЗИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА: ФИНАНСОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ.....	250
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH	261
Abdiraxmonov Farxod Arabboyevich	
HUDUDLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI BOSHQARISH MEKANIZMLARINING NAZARIY MODELLARI	267
Jurayev Ismatulla Izzatullayevich	
FINANCIAL MODELS IN THE EDUCATION SECTOR: A COMPARATIVE INSTITUTIONAL ANALYSIS OF STATE, PRIVATE, AND MIXED FUNDING SYSTEMS	275
Imomov Inomiddin	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI.....	281
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
NOAN'ANAVIY PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA MAZMUNI.....	292
Djumonov Dilshod Safarolievich	
URBANIZATSIYA SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI.....	302
Shodmonov Nurjaxon Shokir o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB QUVVATLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	308
Reimbergenov Xurrambek Xushnudovich	
O'ZBEKISTONDA KO'CHMAS MULK BOZORI XIZMATLARINING HOZIRGI HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	314
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	321
Baxadir Adilchayev	
EKOLOGIK TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI	327
Ergasheva Mohinurxon Odilxon qizi	

BANK OPERATSIYALARI BO'YICHA ICHKI AUDIT AMALLARINING MAZMUNIIY VA USLUBIIY TAHLILI	331
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
РАЗРАБОТКА И ПРИМЕНЕНИЕ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЛЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ	341
Гофурова Шахрибону Комол қизи	
INNOVATION-DRIVEN BUSINESS COMPETITIVENESS THROUGH DIGITAL TRANSFORMATION AND TECHNOLOGICAL CAPABILITY	349
Sarvinoz Asamova	
HUDUDIIY INVESTITSIIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIIY IQTISODIIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	359
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH YO'LLARI BO'YICHA HORIJ TAJRIBALARI.....	368
Samiyev Mirkamol Amriddin o'g'li	
ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ: СУЩНОСТЬ, РОЛЬ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	372
Матчанов Умирзак Сейтжанович	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOGISTIKA TAMOIYILLARI ASOSIDA MULTIMODAL TRANSPORT-LOGISTIKA KORIDORLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	379
Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
YASHIL INVESTITSIIYALARNING HUQUQIIYINSTITUTSIONAL ASOSLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	389
Temirova Nozima Shuhrat qizi	
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIIYAVIIY TAHLILNING ZAMONAVIIY YONDASHUVLARI VA XALQARO TAJRIBA	395
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi	
MEHNAT UNUMDORLIGI VA MEHNAT RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI BAHOLASH.....	403
Rashidov Zuhridin Sanjar o'g'li	
MINTAQI IQTISODIIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA KLASSTERLASHNING ASOSIIY TAMOIYILLARI VA KONSEPTUAL ASOSLARI	408
Movlonova Dilrabo Nomoz qizi	
HUDUD IQTISODIIY TIZIMIDA INNOVATSION INFRATUZILMANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH	412
Sapayev Sindor Qadamboy o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMDA KPINING AHAMIIYATI VA UNII JORII ETISHNING ILMIY-NAZARIIY YONDOSHUVLARI.....	418
Botirjon Ergashov	
MO'YNA VA TRIKOTAJ MATERIALLARNI YOPISHTIRISH UCHUN SUVLI POLIMER YOPISHTIRUVCHI KOMPOZITSIIYA: TARKIBI, TAYYORLASH USULI VA XOSSALARI.....	424
Temirova Gulnoz Ibodovna	
Shodmonova Mijgona Salimovna	
SURXONDARYO VILOYATI TURIZM SALOHIIYATINI BAHOLASHNING KOMPLEKS MODELII.....	429
Mamatov Sardor Ilyosovich	
Rashidova Nargiza Orifjon qizi	
KICHIIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INTERNETMARKETING TEXNOLOGIIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK TAHLILI VA EMPIRIK NATIIJALAR	435
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INSON KAPITALINI SAMARALI BOSHQARISH YO'LLARI	442
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich	
PAXTA YETISHTIRISHDA QO'LLANILADIGAN BARQAROR QISHLOQ XO'JALIK AMALIYOTLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLARNING TIZIMLI TAHLILI	447
Rashitova Nilufar Xatambayevna	
Mirkasimov Baxrom Ravshanovich	
Karimov Komiljon Xamidovich	
Abduvaliyeva Nilufar Muxamadnosir qizi	
RAQAMLI BANKLAR VA KIBERXAVFSIZLIK: ZAMONAVIY TAHDIDLAR VA HIMOA USULLARI	465
Abrorov Azizjon Akobirovich	
HUDUDLAR RIVOJLANISHI SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH UCHUN XAVFSIZLIK MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI	470
Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
HUDUDIY INVESTITSIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	476
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI.....	485
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
O'ZBEKISTONDA XALQARO EKOLOGIK MAJBURIYATLARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA HUQUQIY JAVOBGARLIKNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	491
G'ayratullayev Noxidxon Iqboljon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLASHTIRISH ORQALI TIJORAT RISKLARINI KAMAYTIRISH IMKONIYATLARI	495
Sharipova Gulmira Toxirovna	
MINTAQAVIY RIVOJLANISH TUSHUNCHASI, MAZMUNI VA TARKIBIY ELEMENTLARI.....	502
Rasuljonov Abu Bakr Abdumalik o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSION LOYIHALARNI SHAKLLANTIRISH ASOSLARI	507
Sarimsaqov Sherzod Xamidovich	
DAVLAT QIMMATLI QOG'OZLARI MUOMALASI VA ULARNING DAROMADLILIK XUSUSIYATLARINING MOLİYA BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	512
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
KICHIK BIZNESNI MOLİYAVIY QO'LLABQUVVATLASH TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ORQALI TADBIRKORLIK FAOLLIGINI OSHIRISH.....	518
Kamoldinov Davronbek Ikromjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TIBBIY TA'LIMNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: GORIZONTAL MODEL VA 2026-YILGACHA RIVOJLANISH PROGNOZI.....	522
Nazarov Baxrom Mustafayevich	
QURILISH XIZMATLARI BOZORINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI VA XIZMATLAR IQTISODIYOTIDAGI O'RNI	529
Shakarov Davron Ulashboyevich	
QISHLOQ JOYLARDA "AQLLI AGROTURIZM" VA RAQAMLI GEOAXBOROT TEKNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-INNOVATSION MODELLARI	537
Eshimova Sevinch Baxtiyor qizi	
ATMOSFERA IFLOSLANISHINING QISHLOQ XO'JALIGI HOSILDORLIGIGA TA'SIRI: HUDUDIY STATISTIKA ASOSIDAGI PANEL TAHLILI VA METODOLOGIK MUAMMOLAR.....	542
Eshpulatov Dostonbek Boxodir o'g'li	

KORXONALARNING STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	556
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA PROFESSOR-O'QITUVCHILAR RESURSI TAQSIMOTI: TALABA-O'QITUVCHI NISBATINING TOIFAVIY TAHLILI VA DIFFERENSIAL TARTIBGA SOLISH MASALALARI	561
Mamajonova Mukhlisakhon Muzaffar qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI IQTISODIY SALOHİYATINING ASOSIY DETERMINANTLARI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN USTUVOR YO'NALISHLAR.....	567
Yuldashev G'olibjon Turgunovich	
СТРАТЕГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ	576
Абдуллаева Одинахон Гайратжон қизи	
BO'LAJAK MUTAXASSISLARNI BOSHQARUV FAOLIYATIGA TAYYORLASH MUAMMOSINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	583
Akramov Izzat Ikromovich	
Rahmatov Shuxrat Axadovich	
ESG DISCLOSURE IN UZBEKISTAN'S STATE-OWNED ENTERPRISES: A REVIEW OF 2023 SUSTAINABILITY REPORTS.....	588
Zamira Ataniyazova	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA XODIMLARNING SHAXSIY BOSHQARUVINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH	594
Djumaniyazova Jamila Davronovna	
SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISH HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	599
Omonova Nigora Bahodir qizi	
EKSPORTYOR SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	606
Shoxida Ibadullayeva	
TASHQI SAVDODA VALYUTA NAZORATINING AYRIM TALABLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI MAMLAKAT EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	612
Israilov Avazbek Rustam o'g'li	
NAMANGAN VILOYATI HUDUDLARINING IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	624
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	

NAMANGAN VILOYATI HUDUDLARINING IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI

Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li

Namangan davlat texnika universiteti

“Iqtisodiyot” kafedrası dotsenti, iqtisodiyot fanlari doktori

ORCID: 0009-0000-2604-8422

Annotatsiya: Maqolada Namangan viloyati hududlarining iqtisodiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini oshirishning innovatsion mexanizmlari tadqiq etilgan. Hududlarning iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish, hududiy tafovutlarni aniqlash va boshqaruv qarorlarini takomillashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda iqtisodiy ko'rsatkichlarni kompleks baholash, hududlarni rivojlanish darajasiga ko'ra guruhlash hamda GIS va klaster tahlili asosida boshqaruv qarorlarini differensiallashtirish yondashuvi taklif etilgan. Natijada hududiy resurslardan samarali foydalanish, investitsion va tadbirkorlik faolligini oshirish hamda iqtisodiy rivojlanishdagi hududiy tafovutlarni kamaytirishga qaratilgan takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: hududiy iqtisodiyot, iqtisodiy rivojlanish, hududiy boshqaruv, boshqaruv samaradorligi, innovatsion mexanizmlar, boshqaruv qarorlari, iqtisodiy salohiyat, hududiy tafovutlar, investitsion faollik, tadbirkorlik faolligi, GIS texnologiyalari, klaster tahlili.

Аннотация: В статье исследуются инновационные механизмы повышения эффективности управления экономическим развитием территорий Наманганской области. Рассматриваются вопросы эффективного использования экономического потенциала территорий, выявления территориальных различий и совершенствования управленческих решений. В исследовании предложен подход, основанный на комплексной оценке экономических показателей, группировке территорий по уровню развития, а также дифференциации управленческих решений с использованием ГИС и кластерного анализа. В результате разработаны предложения, направленные на эффективное использование территориальных ресурсов, повышение инвестиционной и предпринимательской активности, а также сокращение территориальных различий в экономическом развитии.

Ключевые слова: территориальная экономика, экономическое развитие, территориальное управление, эффективность управления, инновационные механизмы, управленческие решения, экономический потенциал, территориальные различия, инвестиционная активность, предпринимательская активность, ГИС-технологии, кластерный анализ.

Abstract: The article examines innovative mechanisms for improving the efficiency of managing the economic development of territories in Namangan Region. It addresses the effective use of the economic potential of territories, the identification of territorial disparities, and the improvement of management decisions. The study proposes an approach based on a comprehensive assessment of economic indicators, grouping territories according to their level of development, and differentiating management decisions using GIS and cluster analysis. As a result, recommendations have been developed aimed at the efficient use of territorial resources, increasing investment and entrepreneurial activity, and reducing territorial disparities in economic development.

Keywords: territorial economy, economic development, territorial governance, management efficiency, innovative mechanisms, management decisions, economic potential, territorial disparities, investment activity, entrepreneurial activity, GIS technologies, cluster analysis.

KIRISH

Bugungi kunda hududlarning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash, mavjud iqtisodiy salohiyatdan samarali foydalanish va hududlar o'rtasidagi rivojlanish tafovutlarini kamaytirish davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Hududlarning ishlab chiqarish salohiyati, investitsion faolligi, tadbirkorlik muhiti, mehnat

resurslari va infratuzilmaviy imkoniyatlari o'zaro farq qilishi boshqaruv qarorlarini hududlarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda shakllantirishni talab etadi.

Hududiy iqtisodiy jarayonlarning murakkablashuvi boshqaruv organlaridan iqtisodiy holatni chuqur tahlil qilish, mavjud imkoniyat va cheklavlarni aniqlash hamda qarorlarning kutilayotgan natijalarini baholashni taqozo etmoqda. Shu sababli hududlarni iqtisodiy rivojlanish darajasiga ko'ra kompleks baholash, guruhlash va ushbu natijalar asosida differensial boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.

Namangan viloyati hududlarida ham iqtisodiy rivojlanish darajasi, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish imkoniyatlari, investitsion hamda tadbirkorlik faolligida muayyan tafovutlar mavjud. Mazkur farqlarni aniqlash va ularni boshqaruv qarorlarida hisobga olish resurslarni oqilona taqsimlash hamda hududiy iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Boshqaruv qarorlarini ilmiy asoslashda geografik axborot tizimlari (GIS) va klaster tahlilidan foydalanish hududiy iqtisodiy ko'rsatkichlarni tizimlashtirish, hududlarni rivojlanish darajasiga ko'ra guruhlash va mavjud tafovutlarni vizual baholash imkonini beradi. Bunday yondashuv boshqaruv qarorlarini aniq iqtisodiy va hududiy ma'lumotlarga asoslangan holda shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu nuqtayi nazardan, tadqiqotning maqsadi Namangan viloyati hududlarining iqtisodiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi innovatsion mexanizmlarni ishlab chiqish hamda hududiy tafovutlarni hisobga olgan holda boshqaruv qarorlarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hududlarning iqtisodiy rivojlanishini boshqarish va hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish masalalari bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan qator tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, I. Rašić-Bakarić, J. O. Soares, M. M. L. Marques va C. M. F. Monteiro, K. V. Salnikova va R. V. Faizullin, B. Sh. Akbarova kabi olimlarning tadqiqotlarini keltirib o'tishimiz mumkin. Rašić-Bakarić hududiy tafovutlarni aniqlashda faktor va klaster tahlilidan foydalanish metodologiyasini ishlab chiqqan bo'lib, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlar asosida guruhlashning hududiy siyosatni shakllantirishdagi ahamiyatini asoslagan.

J. O. Soares va hammualliflar hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini tasniflash uchun ko'p o'lchovli statistik usullardan foydalanib, faktor va klaster tahlili asosida hududiy rivojlanish siyosatini takomillashtirish imkoniyatlarini tadqiq etganlar. K. V. Salnikova va R. V. Faizullin esa hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlar asosida klasterlarga ajratish hamda har bir guruh uchun differensial boshqaruv yondashuvlarini shakllantirish zarurligini asoslaganlar. O'zbekistonda B. Sh. Akbarova kichik biznes rivojlanishidagi hududiy tafovutlarni indeks va klaster tahlili asosida baholab, hududlarning tadbirkorlik faolligini kompleks baholash va hududiy iqtisodiy siyosatni takomillashtirish imkoniyatlarini ko'rsatib bergan.

Mazkur tadqiqotlarda hududiy rivojlanishni baholash va guruhlashning turli metodik yondashuvlari ishlab chiqilgan bo'lsa-da, Namangan viloyati hududlarining iqtisodiy rivojlanish xususiyatlarini kompleks baholash natijalarini boshqaruv samaradorligini oshirishning innovatsion mexanizmlari bilan bevosita bog'lash masalasi yetarlicha tadqiq etilmagan. Ushbu holat mazkur yo'nalishda ilmiy izlanish olib borish zarurligini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda Namangan viloyati hududlarining iqtisodiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini baholash uchun statistik tahlil, kompleks baholash, geografik axborot tizimlari (GIS) va klaster tahlili usullaridan foydalaniladi. Dastlab tumanlar kesimida sanoat ishlab chiqarishi, xizmatlar hajmi, investitsiyalar, tadbirkorlik faolligi, bandlik va aholi jon boshiga to'g'ri keladigan iqtisodiy ko'rsatkichlar tizimlashtirilib, ularning hududiy farqlari aniqlanadi. Turli o'lchov birliklaridagi ko'rsatkichlarni o'zaro taqqoslash uchun ma'lumotlar standartlashtiriladi va hududlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi kompleks baholanadi. GIS texnologiyalari yordamida mazkur ko'rsatkichlarning hududiy taqsimlanishi xaritalashtirilib, iqtisodiy faolligi yuqori va nisbatan past hududlar aniqlanadi. Bunday yondashuv hududiy ma'lumotlarni tizimlashtirish, tahlil qilish va ularni vizual shaklda ifodalash imkonini beradi.

Hududlarni iqtisodiy rivojlanish darajasiga ko'ra guruhlashda klaster tahlili qo'llaniladi. Mazkur usul iqtisodiy ko'rsatkichlari o'xshash bo'lgan tumanlarni yagona guruhlariga ajratish va ular o'rtasidagi farqlarni kompleks aniqlash imkonini beradi. Klasterlash natijalari GIS xaritalari bilan integratsiya qilinib, hududlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi fazoviy jihatdan aks ettiriladi. Natijada yuqori, o'rta va nisbatan past iqtisodiy rivojlanish darajasiga ega hududlar aniqlanib, har bir guruhning o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlaridan kelib chiqib boshqaruv mexanizmlari shakllantiriladi. Shu asosda investitsiyalarni yo'naltirish, tadbirkorlik faolligini rag'batlantirish, mavjud iqtisodiy salohiyatdan samarali foydalanish va hududlar o'rtasidagi tafovutlarni kamaytirishga qaratilgan

differensial boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish taklif etiladi. Ushbu yondashuv dastlabki maqoladagi hududlarni tahlil qilish, baholash, guruhlash va natijalar asosida boshqaruv qarorlarini shakllantirish mantiqiga mos keladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Namangan viloyati hududlarining iqtisodiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini baholashda hududlarning ishlab chiqarish, investitsiya va xizmat ko'rsatish salohiyatini ifodalovchi ko'rsatkichlarni birgalikda tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. 2025-yil yakunlariga ko'ra, viloyatda yalpi hududiy mahsulot hajmi 85,4 trln so'mni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 8,2 foizga o'sgan, aholi jon boshiga YaHM esa 27 mln so'mga yetgan. Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish bo'yicha aholi jon boshiga o'rtacha ko'rsatkich 12,7 mln so'mni tashkil qilgan. Biroq hududlar kesimida sezilarli tafovut mavjud: To'raqo'rg'on tumanida mazkur ko'rsatkich 26,2 mln so'm, Namangan shahrida 16,6 mln so'm bo'lgan bo'lsa, Yangiqo'rg'onda 2,3 mln so'm, Norinda 3,8 mln so'm, Popda 4,1 mln so'm va Chortoqda 4,8 mln so'mni tashkil etgan. Bu holat hududlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi bir xil emasligini va boshqaruv qarorlarini hududlarning mavjud iqtisodiy imkoniyatlariga mos ravishda differensiallashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Investitsion faollikni tahlil qilish ham hududlar o'rtasidagi iqtisodiy farqlarni aniqlash imkonini beradi. 2025-yil yanvar–mart oylarida Namangan viloyatida kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan asosiy kapitalga 9 trln 723,1 mlrd so'm investitsiya o'zlashtirilgan bo'lib, bu umumiy investitsiyalarning 78,4 foizini tashkil etgan. Kichik biznes investitsiyalari ulushi Mingbuloq tumanida 95,6 foiz, Popda 90,7 foiz, Uychi va Yangiqo'rg'on tumanlarida 90 foizni tashkil qilgan. Bu hududlarda xususiy sektorning investitsion faolligi yuqoriligini ko'rsatadi va boshqaruv nuqtayi nazaridan mazkur hududlarda mavjud investitsion faollikni yangi ishlab chiqarish, eksport va xizmat ko'rsatish loyihalariga yo'naltirish maqsadga muvofiq.

Xizmatlar sohasi bo'yicha ham hududiy iqtisodiy faollikning turlicha ekanligi kuzatiladi. 2026-yil yanvar–may oylarida Namangan shahrida 4 trln 824,2 mlrd so'mlik bozor xizmatlari ko'rsatilgan bo'lib, viloyat jami xizmatlar hajmining 21,6 foizi ushbu hudud hissasiga to'g'ri kelgan. Tumanlar orasida Chustda 975,8 mlrd so'm, To'raqo'rg'onda 804,3 mlrd so'm, Popda 797,4 mlrd so'm va Uychi tumanida 744,7 mlrd so'mlik xizmatlar hajmi qayd etilgan. Shu bilan birga, Namangan tumanida xizmatlar o'sish sur'ati 124,7 foiz, Norinda 121,8 foiz va Uchqo'rg'onda 121,7 foizni tashkil etgan. Mazkur natijalar hududlarni faqat mavjud hajm bo'yicha emas, balki o'sish sur'ati va iqtisodiy faollik dinamikasi bo'yicha ham baholash zarurligini ko'rsatadi.

Olingan natijalarni umumlashtirish asosida hududiy boshqaruv uchun differensial yondashuv taklif etiladi. Iqtisodiy faolliги va ishlab chiqarish salohiyati yuqori hududlarda investitsiyalarni kengaytirish, eksportbop ishlab chiqarishni rivojlantirish va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash ustuvor bo'lishi kerak. Iqtisodiy salohiyati mavjud bo'lsa-da, undan foydalanish darajasi nisbatan past hududlarda esa infratuzilmani rivojlantirish, tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash va yangi iqtisodiy faoliyat turlarini shakllantirishga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq. Bu yondashuv hududlarni bir xil boshqarishdan voz kechib, ularning real iqtisodiy imkoniyatlari va muammolariga mos boshqaruv mexanizmlarini qo'llash imkonini beradi. Mazkur natijalar dastlabki maqolada qo'llangan hududlarni baholash va guruhlash orqali boshqaruv qarorlarini shakllantirish tamoyiliga mos keladi.

Shuningdek, 2026-yilda Namangan viloyatini rivojlantirish bo'yicha hududiy siyosatda YaHMni 9,2 foizga, sanoatni 9 foizga, bozor xizmatlarini 17 foizga oshirish, xorijiy investitsiyalarni 5 mlrd AQSH dollariga va eksportni 1,2 mlrd AQSH dollariga yetkazish kabi maqsadli ko'rsatkichlarning belgilanishi hududiy boshqaruvda natijadorlikka asoslangan yondashuvning kuchayib borayotganini ko'rsatadi. Shu sababli GIS va klaster tahliliga asoslangan hududiy monitoring tizimini joriy etish orqali har bir tumanning iqtisodiy holatini muntazam kuzatish, rivojlanishdagi muammoli nuqtalarni aniqlash va boshqaruv resurslarini ustuvor hududlarga yo'naltirish hududiy iqtisodiy boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim innovatsion mexanizmi sifatida qoralishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari Namangan viloyati hududlarining iqtisodiy rivojlanish darajasi va mavjud iqtisodiy salohiyatdan foydalanish samaradorligi o'rtasida hududiy tafovutlar mavjudligini ko'rsatadi. Shu sababli hududiy boshqaruv qarorlarini shakllantirishda barcha hududlarga yagona yondashuvni qo'llash o'rniga ularning iqtisodiy xususiyatlari, rivojlanish darajasi va mavjud imkoniyatlarini hisobga olish maqsadga muvofiq. Bunda iqtisodiy ko'rsatkichlarni kompleks baholash hududlarning ustuvor muammolari va rivojlanish imkoniyatlarini aniqlash uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqotda GIS texnologiyalari va klaster tahlilidan foydalanish hududiy iqtisodiy ma'lumotlarni tizimlashtirish, tumanlarni rivojlanish darajasiga ko'ra guruhlash va mavjud tafovutlarni fazoviy jihatdan aniqlash imkonini beradi. Mazkur yondashuv boshqaruv qarorlarini iqtisodiy va hududiy ma'lumotlarga asoslangan holda

qabul qilish, resurslarni ustuvor yo'nalishlarga yo'naltirish hamda boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Original maqoladagi tahlil, baholash, guruhlash va boshqaruv qarorini shakllantirish ketma-ketligi ushbu yondashuvning metodik asosini tashkil etadi.

Shu asosda Namangan viloyatida hududiy iqtisodiy rivojlanishni boshqarish samaradorligini oshirish uchun differensial boshqaruv mexanizmlarini joriy etish, investitsion va tadbirkorlik faolligini rag'batlantirish, hududlarning mavjud iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish hamda muntazam GIS-monitoring tizimini shakllantirish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, boshqaruv resurslaridan oqilona foydalanish va hududiy iqtisodiy siyosatning natijadorligini oshirish uchun zarur shart-sharoit yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Rašić-Bakarić I. Uncovering Regional Disparities – the Use of Factor and Cluster Analysis. Privredna kretanja i ekonomska politika, 2005, Vol. 15, No. 105, pp. 52–76.
2. Soares J.O., Marquês M.M.L., Monteiro C.M.F. A multivariate methodology to uncover regional disparities: A contribution to improve European Union and governmental decisions. European Journal of Operational Research, 2003, Vol. 145, Issue 1, pp. 121–135. DOI: 10.1016/S0377-2217(02)00146-7.
3. Salnikova K.V., Faizullin R.V. Cluster Approach for Territorial Development Management. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences, 2021, Vol. 116, pp. 2053–2060. DOI: 10.15405/epsbs.2021.09.02.231.
4. Akbarova B.Sh. Regional Disparities in Small Business Development: A Cluster and Index Analysis. Innovation Science and Technology, 2026, Vol. 2, No. 2. DOI: 10.5281/zenodo.18623356.
5. Жураев, Э. С. У. (2026). НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ. Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика), (14. I), 1430-1439.
6. Sobirjon o'g'li, J. E. (2025). ANALYSIS OF THE CURRENT STATUS OF TAXES IN THE FORMATION OF STATE BUDGET REVENUES. ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 8.071, 14(06), 94-99.
7. Жураев, Э. С. (2025). БЕДНОСТЬ, ЕЁ СУЩНОСТЬ И ВИДЫ. Экономика и социум, (12-2 (139)), 1067-1073.
8. Жураев, Э. С. (2025). СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ СНИЖЕНИЯ ИЗДЕРЖЕК ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В ОБЕСПЕЧЕНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ. Экономика и социум, (12-2 (139)), 1074-1079.
9. Xalimjon o'g'li, I. S. (2025). "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA IQTISODIY XAVFSIZLIK SOHASIDA BOSHQARUV QARORLARINI ASOSLASHNING INNOVATION YONDASHUVLARI. Marketing Jurnal, (9).
10. Xalimjon o'g'li, I. S. (2024). IQTISODIY O 'SISHDA EKOLOGIK CHEKLOVLARNI TIZIMLI MODELLASHTIRISH. Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting, 4(Maxsus son), 353-363.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>